

MIS HULLUMEELNE IDEE - ETÜMOLOGISEERIDA TAIMENIMESID!

adru (Fucus vesiculosus)

LEMBIT VABA

Lihtsõnaliste taimenimede päritolu selgitamine on keeruline või otse hullumeelne ettevõtmine, etümoloo seisab siin silmitsi kaht laadi raskustega: taimenimetuste labiilne häälikuehitus (peamiselt rahvaetüoloogiliste ja kontaminatiivsete moonutuste tõttu) ja raskesti aimatavad või olematud pidepunktid nimetamismotiivide selgitamisel.¹ *adru* ei ole erand: sõna päritolu kohta on esitatud üksteisele risti vastu käivaid seisukohti.

adru tähistab merest tormide, tugevate lainete ja üleujutustega väljauhitud heidist, mis kuhjub adruvallideks ehk adrupeenraiks. Peamiselt on tegemist merevetikatega, neist suurima osa moodustab põisadru (*Fucus vesiculosus*). Adru majanduslik tähtsus rannäärsetel aladel niihästi siin- kui sealpool Soome lahte on olnud märkimisväärne: seda nn meresõnnikut on kogutud ja veetud põldude, heinamaade ja marjaaedade rammutamiseks, loomadele allapanuks või kuivatatult ja jahvatatult mõõdukas koguses seasööda lisandina (EMS I: 89 sub *adra*, 90 sub *adru*; EM VII: 102, 147–148; SMS 2: 990 sub *hauru*¹; SMS 3: 843–844 sub *houer*). Adrut koguti hilissügisel ja pandi hunnikutesse, järgmisel kevadel laotati see põldudele. Saaremaalt on XVIII sajandist teada, et kohati rajati suviviljapõllud rannamadalale, kuhu meri oli adru uhtunud: see laotati õhukese kihina laiali ja künti sisse (Manninen 1933: 23–24; Rullingo 2001: 345). Saaremaalt ja Muhust on teateid, et adru (meremuda) jaotati adrurannas talude vahel; Muhu *muda-arb* tähistas talule kuuluvat adru (meremuda) ja selle võtmise kohta rannal, sest talud *lähtvad muidu tülise, kui igaihel oma muja `arba ei ole* (Saareste 1953: 9–10; EMS 24–27 sub *mudaarb*). Kuusalust on üles kirjutatud teade, et adrukindlustati muldrit talvekülma vastu: *täüdüb `hatru `talveks vedäda muld`pingi `pääle, ega se muldpink `muidu pakkast pea*.² Adrut on kasutatud rahvameditsiinis nahahaiguste raviks (HERBA).

¹ Gustav Vilbaste (1993: 59) on selgitanud, et taimedele „anti nimi nende iseloomulike tunnuste, kasutamise või muude asjaolude alusel. Enamikul taimenimedest on mingi kindel mõte. Nad pole juhuslikud, vaid neis näivad olevat talletatud kindlad tähelepanekud, põhimõtted. Neid aluseid võib veel praegugi märgata, kui vaadelda taimenimesid ühenduses taimede rahvapärase kasutamisega ja sellekohaste rahvapärimumustega.”

² Murdenäited, mis pärinevad VMS-ist ja EMS-ist, esitatakse tekstis reeglina ilma allikaviiteta.

Eesti teaduskeeles tähistab *adru* pruunvetikate perekonda *Fucus* (vt nt ENE I: 61 sub *adru*). *Adru* tavaline nimetus eesti murdekeeles on (*mere*)-*muda*, piirkonniti ka *merekõnts*, *lamu/lammu* jt, *natt* (EKMS III: 1109; Viitso 2007: 512–513) või *limps* : *limpsa* Hää 'peenike *adru*; peentest õrnadest niidikestest koosnev *adru*' (VKM VIII: 294).

adru'l on esmajoones Soome lahe äärseid ja mõningaid Lääne-Eesti saarte rannikukihelkondi hõlmav murdekeelne taust mitme häälikulise erikujuga: (*mere*)*adra* Kos, (*mere*)*atra* VNg, *adru* Mus Pöi Käi Phl Rid HaLo JõeK Kad, (*mere*)*atru* Jõe Kuu Hlj, *hatru*, *hatr* : *hatru* Kuu, *atr* Rid, *mere/adrus* Ris, *mere**atra*, *meri**atras* VNg. Eesti leksikograafiasse ilmub see mere*adru* nimetus nähtavasti alles Wiedemanni eesti-saksa sõnaraamatuga: *adr* G. *adru*, *mere-a*. 'Seetang' (Wied). *adru*'l on vasted soome keeles: *haura*, *hauru*, kagum *hatru* 'pruunvetikas, põis*adru*; (SMS 3) ka: mereranda uhutud haakrik, mere poolt randa uhutud hukkunud laevade vara' (SKES I: 62; EEW I: 11–12; EKET: 1; SSA 1: 147–148; EES: 43). Heikki Ojansuu (1916: 137) järgi on sm *hatru* eesti laen (laenukeelt ja -alust osutamata). Terho Itkoneni (1983: 202) järgi on ka *hauru* soome edelamurrete põhjarühma eestipärasus, kuid ta ei ole oma seisukohta põhjendanud.³

adru hilisläänemeresoome algvorm on **hatra*, mille tuletised on **(h)atras* ja **hatru* (Viitso 2007: 513; *a*-tüvelistest substantiividest tuletatud *u*-liiteliste substantiivide kohta vt Hakulinen 1968: 151–152). (*mere*)*adrus* on kohanenud *us*-lõpuliste nimisõnadega. Eesti *adru* ja soome *haura* esindab sõnatüüpi, kus algupärane lms **tr*-ühend on esindatud järgmiselt: ee *dr* : *tr*, sm ühis- ja kirjakeel *ur* (silbilõpu klusiil on vokaalistunud), sm idam *tr* (silbilõpu klusiil püsib; vt ka Kask 1967: 58). Silbilõpulise klusiili vokaalistumine on vana erijoon, milles uuemad laenud ei ole osalenud. Eesti *adru* on tõenäoliselt nimetavasse üldistunud ainsuse omastava vorm (nagu murde- ja kõnekeelne *puudru*, vrd kirjakeel *puuder* : *puudru* : *pu* *tru*, sm *puuro*, kagum *putro*).

Tiit-Rein Viitso (1983: 272) on eesti-soome *adrunimetusele* esitanud kõhklemisi balti etümoloogia, pidades silmas leedu esinemust *audrà*, *áudra* 'torm', juhtides ühtlasi tähelepanu järgmistele seikadele: läänemeresoome tüvi peab ühendi **tr* tõttu olema laenuline ja tähenduserinevus ei ole ületamatu, sest *adru* tuleb massiliselt randa tormiga. Sõnaalgulist *h*-d on Viitso seletanud võimaliku homonüümia tõukega, vrd *aura* < **atra* 'ader'. ALFE-s Viitso balti etümoloogiat enam ei nimeta (Viitso 2007: 513). Arvan, et see eesti-soome *adrunimetuse* on siiski balti laen, kuid laenualus ei ole *audra*. *adru* võimalikule balti päritolule olen osutanud juba varemgi (Vaba 1990: 127, 2005: 159, 2015: 48), kuid detailse etümoloogilise analüüsi avaldan siin esmakordselt. Oletatav balti lähtekuju on (neutrumivorm) **šandra*, mille jätkajad tänapäeva leedu keeles on *šāndrai* pl, *šāndros* pl 'praht, prügi, rohukõrred, tulvaveega jõekallastele ja luhaheinamaadele kantud ja sinna jäävad uhtmed'; *šāndras*, *šāndrus* 'puru, õlekõrs, oksaraag, praht, mida järvelaht edasi-tagasi uhub või

³ Vrd Hakulinen 1930: 280–281: „Niinpä sanastaja tunteeikin löytäjän iloa saadessaan ppydykseensä jonkin sellaisen äännehistoriallisesti huvittavan ilmauksen kuin esim. Pyhänrannan *hauru* (*haur*) 'eräs merenrantalevä, jota käytetään peltojen lannaksi' (vrt. viron Kuusalun *atru* 'fucus vesiculosus, mere põhjas kivide küljes kasvav rohi, mida tormid kaldale ajavad' ---)”. Gustav Vilbaste (tollal Vilberg) on 1915. aastal Eesti Kirjanduse veergudel visandanud *adru* leviku ja arutlenud sõna etümoloogia üle, leides, et „Võib olla on *atru* rohkem Soome nimetus”; ühtlasi on ta soovitanud kasutada kirjakeeles põis*adru* nimetusena *atru*, *adru* (Vilberg 1915a: 55, 1915b: 400–402).

mida tulvavesi randa maha jätab' (Büga 1961: 185; www.lkz.lt); (ld >) lt *šaňdri* 'igasugune rämps, praht', *žandra* 'pilliroog, mille vesi kevadel minema viib, praht' (ME IV: 788–789; EH II: 622); vrd ka ld *šeňdrai*, *šendrai* pl 'õlepudem, oksaraod, heinapuru, pühkmed', *švéndrai* pl, *švéndré* 'pilliroog; hundinui' (LEW II: 962, 1041). Selle balti sõnatüve ieur arhetüüp on **kuendhro-* resp. **kuendhrā-*, mille jätkajad on balti keelte kõrval nt ka lad *combrētum* 'väga õhukeste niitjate lehtedega lõhnava taim', iiri (gaeli) *contrán* 'heinputk (*Angelica silvestris*)' (SEO I: 532 sub *kvanne* 'kikkaputk (*Angelica archangelica*)'; IEW II: 631; LEW II: 1041 sub *švéndré*). Ivan Duridanovi järgi (1973: 53–55) kuuluvad samasse sõnaperesse maasappi (*Centaureum erythraea*) jt taimi tähistavad lõunaslaavi, s.o serbohor *svedrc*, slvn *svédrc* jt < **svędr-*; etümoloogilisi vasteid leidub nähtavasti ka iraani keeltes, nt vahhi *spandr* '*Peganum harmala*' jt (<http://etimologija.baltexus.lt>).

Eesti-soome adrunimetuse laenualusena on ilmselt välistatud see balti tüvi, mille jätkajaks tänapäeva leedu keeles on veetaimenimetus *andras* 'merihein (*Zostera marina*)' ja sellega etümoloogiliselt tõenäoliselt seotud sõnapere, kuhu kuuluvad *vanduo* : *vandens* 'vesi', *vandragė* 'kardhein (*Ceratophyllum*)', *vandrenė* 'teat huulheinaline (*Aldrovanda vesiculosa*)', *vandrūnė* / *vandūnė* 'allikrohi (*Montia fontana*)', *vandrūnėlis* 'konnakilbukas (*Hydrocharis morsus-ranae*)' (Büga 1961: 455; www.lkz.lt), sest seletuseta jääks läänemeresoome sõnaalgulise *h-* päritolu.

Balti laen on läbinud tavapärase häälikulise kohanemise: vlms *š* > hlms *h*, samuti ootuspärase silbilõpulise *n* kao kolme konsonandi järjendist, mis toimus hilisläänemeresoome algkeele eelsel perioodil fonotaktilistel põhjustel (Posti 1977: 267–268). Sellised balti laenud on nt *ahas* : *ahta* 'kitsas' << vlms **aštas* < blt **anštas* (vrd ld *aňkštas* id.), *laht* : *lahe* 'mere või järve osa' << vlms **lakte* < blt **lanktē* (vrd ld *laňkštas* 'käänak, käänukoht, kurv'), ee murd *siul* : *siula* 'nooda tiib' << vlms **tikla* < blt *tinkla* n (vrd ld *tiňklas* '(kala)võrk, (silmus)püünis', lt *tikls* 'võrk', mpr *sasin* / *tinklo* 'jänesepealad') jmt.

SKES-i (I: 62) järgi kuuluvad eesti ja soome adrunimetusega samasse sõnaperre kahesilbilise substantiivtüve kõrval ka kolmesilbilised *hautera*, *houtere*, *houter(i)*, *hou(v)er* 'pruunvetikas, eelkõige põisadru', EEW (I: 11–12) järgi lisaks veel is *hover* 'must vetikas, mille torm on kaldale ajanud, seda koguti ja kasutati väetiseks kartulipõllul'. Soome murdesõnaraamat esitab veel häälikuvariantid *hovveri* 'mereranda ajuv rohu moodi veetaim', *höyteri*, *höysteri*, *höyteri*, *höyveri*, *hövveri*⁴ 'põisadru' (SMS 4: 693), *houertura* id. (SMS 3: 843–844). Soome *hautera* jt leviku tuumikala on kagumurded (Lõuna-Karjala, Ingeri), kuid teateid on ka Häme murretest (Lõuna-Satakunta, Kymenlaakso) jm. Eesti keelealalt ei ole seda tüüpi nimetusi registreeritud.⁵ SKES ja EEW, samuti SEO I: 396 sub *höt(t)er* järgi, toetudes sealjuures Ralf Saxénile, on soome keelest laenatud soomerootsi adrunimetused *hautär*, *hauter*, *hötär*, *höytär* jt (sama seisukoha on esitanud V. E. V. Wessman, vt SSA 1: 148).⁶ Või-

⁴ Viitso (2007: 513) on osutanud, et *-v-* häälikuvARIANTIDES *houwer*, *höyveri* jt on astmevahelduse vilju.

⁵ Eesti kohanimi Audru (1499 *Auder*) on muud päritolu (vt EK: 55–56).

⁶ Lisa rootsi murdevariante ja nende levilaid vt allikast <http://g3.spraakdata.gu.se/saob> sub *höter*. Eestirootsi keelest on registreeritud: *häuter* (Ruhnu, Vormsi), *käuter* (Hiiumaa, Vihterpalu, Pakri saared) 'mererohi' (Rußwurm 2015: 654); *häutär* (Vihterpalu) id. (Freudenthal, Vendell 1886: 91; Danell 1951: 179).

maliku soome laenuna esindaksid rootsi vasted justkui kontaminatsiooni nii lääne- kui ka idasooe variantidest.

SSA (1: 147–148) järgi on laenusuund pigem aga vastupidine, sest sõna on rootsi murretes Södermanlandi ja Upplandi kõrval tuntud ka Ojamaal (Gotland). Sama seisukoha on varem esitanud mh Ivar Westman ja T. E. Karsten (SSA 1: 148). Sõna levik on siiski üsna ebakindel etümoloogiline kriteerium. Seetõttu pole raske ühineda SSA arvamusega, et *hauru-hatru* ja *hauder-hautera-houteri* kuulumine etümoloogiliselt samasse sõnapesasse ei ole selge.

Soome-eesti adrunimetuse laenamist rootsi keelest on häälikulooliste seikadega proovinud põhjendada Sigurd Fries (1962: 35), kelle arvates kõik siin käsitletud adrunimetused on lähtunud hüpoteetilisest vanaskandinaavia (e vanapõhja) lähtekujust **hau-tr-*, kusjuures läänemeresooe keeltele fonoloogiliselt võõras järjend diftong + *tr* kohanes järgmiselt: soome läänemurretes *hauru* resp. *haura* ja idamurretes *hatru*, eesti keeles *adru*, *adr* jt. Seegi seletus pole veenev: analoogilisi juhte, mis kirjeldatud substitutsiooni kinnitaksid, pole teada (vt nt Hofstra 1985: 50–52). Ojamaal ja rootsi murretes vastu Soomet leviv adrunimetuse on Skandinaavia keelte kontekstis etümoloogiliselt läbipaistmatu ainik; levinuimaid adrunimetusi on isl *þang*, ta *tang*, rts *tång* < **þanga-* < **þeng* / **þenh* 'tihe (mass)' ja laenatud Skandinaaviast saksa, inglise ja prantsuse keelde (Falk, Torp 1911: 1246; SEO II: 1261).

Kui ülalkirjeldatud kolmesilbilised adrunimetused on tõukunud alustüvest **hatra*, tuleb häälikuarengute põhjusi otsida kas kultuuriloost (nt kasutamine rahvameditsiinis, põlluväetisena) või võimalikest kontaminatiivsetest arengutest nt muude (välimuselt või omaduste poolest sarnaste) taimenimetustega vms. Nii on teada, et vanarahvas ravis merest jalgadele saadud kärni ja vistrikke adruaga. Adruvannidega raviti meriskeid, s.o merest saadud nahahaigust (vistrikke, ville, kärni; vt HERBA), mistõttu adrunimetust võidi hakata seostama *hautoa*-perega: *haude* 'niiske mähis, kompress, ravimtaimedest hautatud vesileotis'. Häälikuvariandid *houtere*, *houteri* võiksid suhestuda kohanimega *Houtere*, *Houtereenkarit* (saared, Kymenlääni, Vehkalahti; vt ka Vilkuna 1974: 131⁷). Soome *ö*-liste variantide (*höyteri* jt) puhul võiks tulla kõne alla kontaminatsioon sõnadega *höyste* 'väetis, eriti sõnnik põllu- või aiamaa jne mulla parandamiseks' (SMS 4: 685–686), aga ka sõnadega *höytä* 'ebe, ude, karv', *höytiäinen* 'taime lendkarv, seemnis vms' (SMS 4: 693) või taimenimedega, mille täiendosiseks on *höyty* 'ebe, helves, puudelt maha varisenud raod jne, tohuriba' (vrd *höytypää* 'võilill', *höytyheinä* '?jäneslill; ?villpea'; *höyty*-nimesid vt Ruoppila 1984: 38; Ollikainen 2003: 66) ja mis tabavalt iseloomustavad peenikeste, niitjate vartega veetaimi. Kõik eelöeldu on muidugi oletuslik. Hilisläänemeresooe algvormist **hatra* lähtunud eesti-soome lihttüvelise adrunimetuse balti etümoloogia on aga probleemitu, tuues ühtlasi esile usutava nimetamismotiivi 'merest väljauhutud heidis'.

⁷ Kustaa Vilkuna kirjutab: „Mõned soome murdelised vormid (*houtere*) ja saarte nimed (*Houteri*) osutavad võimalusele, et sm *hautera* jt võiks olla vana laen muinasrootsist ja et sõna algne tähendus võis just olla seotud põllumaa väetamisega.”

Kirjandus

- ALFE = Atlas Linguarum Fennicarum. Itämerensuomalainen kielikartasto. Läänemeresoome keeleatlas. Ostseefinnischer Sprachatlas. Лингвистический атлас прибалтийско-финских языков. Kd 1–3. Peatoim Tuomo Tuomi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Kotimaisen kielten tutkimuskeskus, 2004–2010.
- Būga, Kazimieras 1961. Rinktiniai raštai III. Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla.
- Danell, Gideon 1951. Estlandssvenskarnas folkliga kultur II. Ordbok över Nucköålet. Lund: Carl Bloms Boktryckeri A.-B.
- Duridanov, Ivan 1973. Südslaw. **svēndr-*: lit *švėndras* und Zubehör. – Baltistica, kd IX, nr 1, lk 53–55.
- EH = J. Endzelīns, E. Hauzenberga, E. Papildinājumi un labojumi K. Milenbacha 1946. Latviešu valodas vārdnīcai II. Rīgā: Grāmatu apgāds.
- EES = Eesti etimoloogiasõnaraamat. Koost ja toim Iris Metsmägi, Meeli Sedrik, Sven-Erik Soosaar. Peatoim I. Metsmägi. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2012.
- EEW = Julius Mägiste 2000. Estnisches etymologisches Wörterbuch I. Helsinki: Finnisch-Ugrische Gesellschaft.
- EK = Eesti kohanimeraamat. Koost Marja Kallasmaa jt. Toim Peeter Päll, M. Kallasmaa. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2016.
- EKET = Alo Raun 1982. Eesti keele etimoloogiline teatmik. Rooma–Toronto: Maarjamaa.
- EKMS = Andrus Saareste 1958. Eesti keele mõisteline sõnaraamat III. Stockholm: Vaba Eesti.
- EM = Varje Lonn, Ellen Niit 2002. Saarte murde tekstid. (Eesti murded VII.) Tallinn: Eesti Keele Instituut.
- EMS = Eesti murrete sõnaraamat I. Tallinn: Eesti Keele Instituut, 1994.
- ENE = Eesti Nõukogude Entsüklopeedia 1. Tallinn: Valgus, 1985.
- Falk, H[jalmar] S., Torp, Alf 1911. Norwegisch-Dänisches Etymologisches Wörterbuch II. Heidelberg: C. Winter.
- Freudenthal, A[xel] O[lof], Vendell, H. A. (koost) 1886. Ordbok öfver Estländsk-svenska dialekterna. (Skrifter utgifna af Svenska Literatursällskapet i Finland VII.) Helsingfors: Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets Tryckeri.
- Fries, Sigurd 1962. Öländskt och uppsvenskt. En ord- och ortnamnsgeografisk studie över uppsvenska drag på Öland och längs Götalands östkust. Mit einer Zusammenfassung: Öland und die Mälarprovinzen. Uppsala: Uppsala Universitetet, lk 29–36.
- Hakulinen, Lauri 1930. Kieli- ja tyyliseikkain huomioinnista kansankielemme sanaston keruussa. – Virittäjä, nr 3, lk 273–288.
- Hakulinen, Lauri 1968. Suomen kielen rakenne ja kehitys. Kolmas, korjattu ja lisätty painos. Helsingissä: Otava.
- Hofstra, Tette 1985. Ostseefinnisch und Germanisch. Frühe Lehnbeziehungen im nördlichen Ostseeraum im Lichte der Forschung seit 1961. Groningen: Drukkerij Van Denderen B.V.
- IEW = Julius Pokorny 1953. Indogermanisches etymologisches Wörterbuch II. Bern: A. Francke AG. Verlag.
- Itkonen, Terho 1983. Välikatsaus suomen kielen juuriin. – Virittäjä, nr 3, lk 190–229; nr 4, lk 349–386.

- Kask, Arnold 1967. Eesti keele ajalooline grammatika I. Häälikulugu. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool, eesti keele kateeder.
- LEW = Ernst Fraenkel 1965. Litauisches etymologisches Wörterbuch II. Heidelberg: Carl Winter, Universitätsverlag, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Manninen, Ilmari 1933. Die Sachkultur Estlands II. (Õpetatud Eesti Seltsi eritoimetused II.) Tartu: Õpetatud Eesti Selts.
- ME = K. Milenbacha Latviešu valodas vārdnīca IV. Redigējis, papildinājis, nobeidzis J. Endzelīns. Rīgā: Kultūras fonda izdevums 1929–1932.
- Ojansuu, Heikki 1916. Suomalais-virolaiset kielelliset kosketukset. I. Viron kielen vaikutus suomeen. – Suomen kielen tutkimuksen työmaalta. Sarja esitelmiä I. Jyväskylä: Gummerus, lk 98–205.
- Ollikainen 2003 = Вера Михайловна Оллыкайнен 2003. Словарь североингерманландских говоров финского языка: говоры вуолэ и колтушский. Pohjois-Inkerin murresanakirja: Vuoleen ja Kelton murresanastoa. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Posti, Lauri 1977. Some new contributions to the stock of Baltic loanwords in Finnic languages. – *Baltistica*. Baltų kalbotyros žurnalas, kd XIII, nr 1, lk 263–270.
- Rullingo, Ago 2001. Muhumaa: loodus, aeg, inimene. [Tallinn:] Eesti Entsüklopeediakirjastus.
- Ruoppila, Veikko 1984. Itä-Kannaksen murresanakirja. Aineiston koonneet Adolf Neovius, Lauri Hakulinen ja Veikko Ruoppila, toim Veikko Ruoppila. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Karjalaisen kulttuurin edistämisseatiö.
- Rußwurm, Carl 2015 [1855]. Eibofolke ehk rootslased Eestimaa randadel ja Ruhnus. Tlk Ivar Rütli. [Haapsalu:] MTÜ Eestirootsi Akadeemia.
- Saareste, Andrus 1953. Länsi-Viron sanaston suhteesta suomen kieleen. (Suomi 106/3.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- SEO = Elof Hellquist 1970. Svensk etymologisk ordbok I–II. Tredje upplagan. Lund: C. W. K. Gleerups Förlag.
- SKES = Yrjö Heikki Toivonen 1974. Suomen kielen etymologinen sanakirja. I. Toinen painos. (Lexica Societatis Fenno-Ugricae XII, 1.) Helsinki: Suomalais-Ugri-lainen Seura.
- SMS = Suomen murteiden sanakirja 1–. Päätoim Tuomo Tuomi. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 1985–.
- SSA = Suomen sanojen alkuperä. Etymologinen sanakirja 1. Päätoim Erkki Itkonen, Ulla-Maija Kulonen. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 556. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 62.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 1992.
- Vaba, Lembit 1990. Die baltischen Sonderentlehnungen in den ostseefinnischen Sprachen. – Itämerensuomalaiset kielikontaktit. Itämerensuomalainen symposium 7. kansainvälisessä fenno-ugristikongressissa Debrecenissä 27.8.–1.9.1990. (Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 61.) Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 125–139.
- Vaba, Lembit 2005. Dažas piezīmes par Baltijas somu (un it īpaši igauņu) valodu vārda sakņu modifikāciju uz baltu valodu fona. Summary. A type of root modification in the Baltic Finnic languages (especially Estonian) against a background of Baltic languages. – *Baltu filoloģija*. Baltu valodniecības žurnāls. *Journal of Baltic Linguistics*, kd XIV, nr 2, lk 155–161.
- Vaba, Lembit 2015. Sõna sisse minek. (Eesti Teaduste Akadeemia Emakeele Seltsi toimetised 73.) Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Emakeele Selts.

- Viitso, Tiit-Rein 1983. Läänemeresoomlased: maahõive ja varaseimad kontaktid. – Symposium Saeculare Societatis Fenno-Ugricae. (Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 185.) Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura, lk 265–281.
- Viitso, Tiit-Rein 2007. merilevä; adru. – Atlas Linguarum Fennicarum 2. Itämerensuomalainen kielikartasto. Läänemeresoome keeleatlas. Ostseefinnischer Sprachatlas. Лингвистический атлас прибалтийско-финских языков. Peatoim Tuomo Tuomi. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 800. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 118.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, lk 512–514.
- Vilbaste, Gustav 1993. Eesti taimenimetused. (Eesti TA Emakeele Seltsi toimetised 20 (67).) Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia.
- Vilberg, Gustav 1915a. Atru, adru. – Eesti Kirjandus, kd X, nr 2, lk 55.
- Vilberg, Gustav 1915b. Veel adrust. – Eesti Kirjandus, kd X, nr 12, lk 400–402.
- Vilkuna, Kustaa 1974. Tang I. – Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid: från vikingatid till reformationstid XVIII. Malmö: Allhems Förlag, lk 131.
- VKM = Valimik korrespondentide murdetekste VIII. Minevikupärandit Häädemeestelt. Kogunud Marta Mäesalu. Tallinn: Eesti TA Emakeele Selts, 2012.
- VMS = Väike murdesõnastik I–II. Toim Valdek Pall. Tallinn: Valgus, 1982–1989.
- Wied = Ferdinand Johann Wiedemann 1972. Estnisch-deutsches Wörterbuch. Vierter unveränderter Druck nach der von J. Hurt redigierten Auflage. Tallinn: Valgus.

Võrguväljaanded

- EMS = Eesti murrete sõnaraamat <http://www.eki.ee/dict/ems/>
- HERBA. Historistlik Eesti rahvameditsiini botaaniline andmebaas. <http://herba.folklore.ee>
- Lietuvių kalbos etimologinio žodyno duomenų bazė. <http://etimologija.baltnexus.lt>
- Lietuvių kalbos žodyno (t. I–XX, 1941–2002) elektroninio varianto I leidimas 2005 www.lkz.lt
- Svenska Akademiens ordbok. <http://g3.spraakdata.gu.se/saob>

Keele- ja grammatikalühendid

blt = (alg)balti keel; **ee** = eesti keel; **hlms** = hilisläänemeresoome algkeel; **idam** = idamurded; **ieur** = indoeuroopa algkeel; **is** = isuri keel; **isl** = islandi keel; **kagum** = kagumurded; **kirjak** = kirjakeel; **ld** = leedu keel; **lms** = läänemeresoome keeled; **lt** = läti keel; **mpr** = muinaspreisi keel; **n** = neutrum; **pl** = pluurial; **rts** = rootsi keel; **serbohor** = serbohorvaadi keel; **slvn** = sloveeni keel; **sm** = soome keel; **ta** = taani keel; **vlms** = varaläänemeresoome algkeel.

Murrakute lühendid

HaLo = Loode-Harjumaa; **Hlj** = Haljala; **Häädemeeste**; **Jõelähtme** (rannikumurre); **JõeK** = Jõelähtme (keskmurre); **Kadrina**; **Kose**; **Kuusalu** (rannikumurre); **Käina**; **Mustjala**; **Phl** = Pühalepa; **Pöide**; **Ridala**; **Risti**; **VNG** = Viru-Nigula.

The crazy idea of etymologising plant names: *adru* (*Fucus vesiculosus*)

Keywords: Finnic languages, Baltic loanwords, lexical history

A Baltic etymology is suggested for an Estonian-Finnish root name for seaweed (Est *adru*, *adra* etc, Fin *haura*, *hauru*, *hatru* 'kelp, bladderwrack'). The hypothetical origin of the word is **šandra*, continuing in the modern Lithuanian *šaňdrai* pl, *šandros* pl 'trash, litter, blades of grass, wash-up left by floods on riverbanks or in flood meadows'. The idea looks impeccable both from a phonetic and semantic point of view.

Lembit Vaba (b. 1945), PhD, Foreign Member of the Latvian Academy of Sciences, phorest45@gmail.com